

Avrupa Basınında ve Türkiye’de Bazı Yazarlara Göre Antisemitizm (1933-1946)

According to Some Authors in the European Press and Turkey Anti-Semitism (1933-1946)

Ali KARACA*
Ferida HABOUBI**

Öz

Bu çalışmanın amacı antisemitizm kaynakları ve nedenleri hakkında genel bir tarihsel değerlendirme yapmaktadır. Ortaçağdaki Avrupa kilisesinin Musevi düşmanlığına yönelik dini bir boyutu vardır. O dönemde Musevi aleyhtarlığının yerleşmesinde rol oynayan birçok kitap yayınlanmıştır. Ancak modern dönemde, Musevilere karşı gelişen nefretin ırkçı boyutları bulunmaktaydı. Avrupada Hitler tarafından kurulan Nazi partisi, ırkçılık teorilerine politik bir boyut kattı. Nazi ideolojisine göre, Alman Aryan ırkının tüm ırklardan üstün olduğu ve Yahudi ırkının Alman ırkını kirleteceğine inanılmaktaydı. Bu ideolojinin yazarları, bu fikri desteklemek için bir de bilimsel boyut eklemişlerdir. Ayrıca, İkinci Dünya Savaşı sürecinde Avrupadaki artan antisemitizm Türkiye’de bazı çevrelere de yansımaktaydı.

Anahtar Kelimeler: Yahudi, Nazi, Irk, Antisemitizm.

Abstract

The aim of this study is to make a general historical assesment of the sources and causes of antisemitism. The hostility towards the Jews in the Middle Ages had a religious scope. Many books were then published which played a role in establishing the anti-Jewish hatred. However, in the modern period this hatred toward the Jews has racial aspects. The Nazi Party founded by Hitler in Europe added a political dimension to racism theories. According to the Nazi ideology, the German believed that the Aryan race was superior to all races and that the Jewish race would contaminate the German race. The authors of this ideology have added a scientific dimension to support this idea. The anti-semitic growth process in Europe was reflected in Turkey during the Second World War.

Keywords: Jew, Nazi, Race, Antisemitism.

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü (akaraca@marmara.edu.tr)

** Doktora öğrencisi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü (habferida@yahoo.com)

Avrupadaki Türkler siyasal olarak en büyük göçmen grubu oluşturmaktadır, sadece Almanya'da bir buçuk milyon Türk vatandaşı vardır.¹ Fransa ise en çok göç alan Avrupa ülkelerinden biridir. 1800 ve 1936 yıllarında yaklaşık 5 milyon kişi Fransa'ya göç etmişti. 1936 yılında Fransada bulunan 2,2 milyon göçmenin 300 bin kadarı Türkler'den oluşmaktaydı. Bu sayı İkinci Dünya Savaşı sonrasında 7.700'e inmiştir.²

1936 yılında Fransadaki legal yabancılardan %1,4'ünü Türkler oluşturmaktaydı. Fransada resmi terminolojiye göre bu "meşru" yabancılar bazı kanuni haklara sahip "sujets" ve himaye altındaki unsurlar «protogés de La France» olarak tanımlamaktadırlar.³ Fransa, İkinci Dünya Savaşı sırasında oldukça yoğunlaşan yeni mültecilerin ülkeye girmesini engellemek için bazı yeni tedbirler benimsedi. Hükümeti bu politikayla kamu düzeni açısından, kamu yaşamında, ekonomide ve Fransız kültür hayatında "non français" (Fransız olmayan) yabancı unsurlar etkisini azaltmayı amaçlamaktaydı.⁴ Almanya'daki Nazi iktidarının baskısından Fransa'ya kaçan çeşitli uyrukların çoğunluğunu Museviler oluşturmaktaydı. Fransız hükümeti genellikle bu göçmenlere güven duymuyordu. Çünkü Fransa kendi güvenliğini tehdit eden ülkelerden gelen göçmenler konusunda olumsuz bir görüşe sahipti.⁵

Fransızların temel çekincesini oluşturan antisemitizm* başından beri Hitler'in partisi "National Sozialistischen Deutschen Arbeiter Partei" NSDAP (Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi) ile Avrupa'da yayılıyordu. Esas hedefi Avrupa'daki Musevileri ortadan kaldırmak olan Hitler'in düşman gördüğü Yahudilerden "Mein Kampf" eserinde olumsuz olarak 200'den fazla bahsedilmişti.⁶ Ona göre, Yahudiler her durumda tehlike arz etmekteydi: Zira ona göre, "Aryan" kanının saflığını bozuyorlardı. Bunun yansıra, sosyal ve kültür hayatı daha fazla kirlenmekteydiler. Dolayısıyla, Alman milletin varlığı için tehlike oluşturmaktaydılar. Hitler'e göre, Avrupa'nın yerlisi olmayan Yahudiler "La juiverie internationale" Batı'nın "Judéo-ploutocrates" (Yahudi Plütokratik), yani zengin aristokratik işleyişini mahvediyorlardı. Bu yabancı Museviler, işletme, finans, basın, siyaset, kapitalizm ve sosyalizm dünyasını kontrol altında tutmaktaydılar. Ayrıca Hitler'e göre, Rusya'daki 1917 devrimine de devrimci Yahudi ajanları neden olmuştu. Böylece Sovyet Bolşevizm, Yahudi çabalarıyla dünya hâkimiyetini sağlamaya yönelik ilk adımı atmıştı.⁷

1881 yılında Çar İkinci Aleksandır'ın öldürmesi ardından Rusya'daki antisemitistler Musevilere saldırdılar. Bu olayların ardından Yahudiler kitleler halinde göç etmeye başladı. Bu yüzden saldırıya uğrayanlar kendilerini korumak için "Sion Aşıkları" adlı bir örgüt kurdular.

¹ Anne Rose, *La France Arc-En-Ciel*, Éditions Julliard, Paris 1995, s.265.

² Ali Erbaş, Fransada yaşayan Türkler", *Türkler, C.20*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s.812.

³ J. Leleu, L. Passera, F. Quellien, *La France Pendant la Seconde Guerre Mondiale*, Fayard, Paris 2010, s.20.

⁴ Michaël, O.Paxton Robert, *Vichy et les Juifs*, Calman-Lévy, Paris 1981,s.27.

⁵ J. Leleu, s.21.

*Antisemitizmin terimi yalnızca Musevilere karşı düşmanca tutumu tarif eder. Ortaçağdaki antisemitizm İngiltere, Kuzey Fransa, Almanya ve Avusturya ortaya çıkmıştır. Bkz, Jonathan Frankel, *The Fate of The European Jews 1939-1945*, Vol. XIII, Oxford University Press, New York s.20.

⁶ P.E. Lapede, *Rome et les Juifs*, çev. Françoise Winock, Seuil, Paris 1967, s.139.

⁷ Marcel Ruby, *Le livre de la Déportation*, Robert Laffont, Paris 1995, s.19.

Rusya’daki bu antisemitist hareket Romanya ve Yunanistan’ı etkiledi, Yahudiler bu ülkelerden de tehcir edildiler.⁸ Rusya’daki en etkili katliam olayları 1917 ve 1921 yıllarında Rusya devrimi döneminde ve iç savaşı sırasında yükselmiştir. Ukrayna’dan Sibiryaya bölgelere kadar soykırım olmuştur.⁹

Hitler’e ve Nazilere göre Ari ırk çok büyük önem taşıyordu. Bu nedenle temel amaç kanın saflığını korumaktı. Darwinizm’e dayanan Naziler, hayatta kalma mücadelesini hak edenlerin, en saf etnik köken ve kan saflığı taşımaları gerektiğine inanıyorlardı. Bu nedenle bütün siyasetler bir taraftan alt ırkların Aryan ırkını kirletmesini önlemek için mücadele etmeli, diğer taraftan da saflaşmanın gerçekleşmesini sağlamalıydılar.¹⁰

Bunun yanı sıra, bütün bu gelişmelere neden olan Avrupa’da ortaya çıkmış olan antisemitik ve antisemitizmin anlayış yüzünden İkinci Dünya Savaşı’ndan önce 540.282.000 kişilik Avrupa’ki nüfusunun 9.534.880 Yahudi iken 1946’da 379.554.000 kişilik nüfustan yalnızca 3.642.100 kadar Yahudi kalmıştı. Ayrıca Polonya, Yugoslavya, Çekoslovakya ve Hollanda gibi bazı ülkeler tüm Yahudi cemaatlerini kaybetmişti. Bunun yanı sıra, Doğu Avrupa’nın büyük “Talmud” okulları ve Balkanlar’daki Sefarad kültür merkezleri de yok edildi.¹¹

Anti-Musevilik, Antisemitizm mi?

Avrupa’da Antisemitizmin kökleri çok eskidir. Bazılarına göre, antisemitizmin üç bin yıl önce Musevilik’in doğuşu ile çağdaştır, bazı kesimler ise Hıristiyanlığın antisemitizmin kaynağı olduğuna inanıyorlardı. Bu anlayışa anti-Musevilikte denir. Hristiyanlar Musevileri İsa’nın Mesih olduğunu inkâr etmekle itham ederek onları Mesih’in ölümünden sorumlu tutmaktaydılar. Bu Hıristiyanlık, Ortaçağ’da Musevilik aleyhinde her türlü efsane ile beslenir.¹² Bu nedenle Ortaçağ’daki kilisenin anti-Musevilikinin mağduru oldular. Rönesans döneminde, Avrupalı yönetimler ulus-devletlerini oluşturma devresine girdiklerinde de Yahudiler mahkûm edilmeye başlamıştır. Onların çoğu Avrupa’nın kuzeyine, doğusuna veya güneyine sürülmüştü. Sınır dışı edilen bazı Yahudiler ise Kuzey Afrika ve Türkiye’ye gelerek, buralarda “Kabala” merkezlerini kurdular.¹³

14 ve 15 yüzyıl Batı Musevi tarihinin çok karanlık yüzyıllardır. Museviler artık sadece “diğer” veya “yabancı” olarak görünmüyor, onlar daha aşağı bir bakışla en kötü suç ortağı olarak kabul ediliyordu. Aynı zamanda Musevilik’in varlığını kötülüğün, kıtlığın ve savaşların ortaya çıkmasının

⁸ Vahdettin Engin, *Pazarlık*, Yeditepe, İbs.İstanbul 2010, s. 22-23.

⁹ Dan Cohn-Sherbock, Lavinia Cohn-Sherbock, *Yahudiliğin Kısa Tarihi*, çev. Bilal Baş, İz Yayıncılık, İstanbul 2011. s.137-138.

¹⁰ Marcel Ruby, s.18.

¹¹ Monique-Lise Cohen, Valérie Ermosilla, *Les Juifs dans la Résistance*, Bibliothèque Municipale, Toulouse 1997, s.9-10.

¹² Annette Wieviorka, *Auschwitz expliqué à ma fille*, Seuil, Paris 1999, s.55.

¹³ Samuel Chiles-Meilhae, *Le CIRF*, Robert Laffont, Paris 2011, s.9.

başlıca nedeni olarak görüyorlardı.¹⁴ Öte yandan “Ütopik” sosyalizm düşüncesi taşıyan bazı aristokratik aileler ise güçlü ekonomik ve etik türde bir antisemitizm ile beslenmekteydi. Merkezi devlet muhalifleri ise “Blanquistes” (Blankiciler), “Fouriéristes” (Furiyeristler) ve “Proudhonien” (Prudhoncüler) Yahudilerin “Jakobenizm ve kapitalizmin başlıca yararlanıcısı olduğuna inanmaktaydı.¹⁵

Modern döneminde ise dine vurgu yapan anti-Musevilik yerine ırka vurgu yapan antisemitizm kavramı ortaya çıktı.¹⁶ Theodore Herzl, antisemitizm algı devresinde (1870 ve sonrası) Yahudilerin dini nedenle daha önceki zamanlarda gördükleri işkence ve baskı ile karşılaşmadıklarını belirtmekteydi. Bazen, bazı ülkelerde bu dini eğilim var olmakla birlikte, saldırgan tavrın temel anlayış olmadığını vurgulamaktadır.¹⁷ Kilisenin geleneksel anti-Musevilik anlayışından farklı olarak Fransa ve Avrupada yaygınlaşan antisemitizm İkinci Dünya Savaşı'nın getirdi katliamlara yol açtı.¹⁸

Antisemitizm 1870'lerde ilk olarak Fransa ve Almanyada, ardından Rusya'da meydana çıktı.¹⁹ 1879 yılında Almanyada ortaya çıkan antisemitizm kavramı siyasi bir program haline geldi.²⁰ Fransa'da Dreyfus olayı hem aşırı sağ hem de aşırı solu teşvik eden bir durum yarattı. Böylece Birinci Dünya Savaşı öncesinde Fransa'da yeni bir milliyetçilik patlaması ve dolayısıyla artan bir antisemitizm meydana geldi.²¹ Bu dönemde Rusya'da da antisemitizm bir devlet politikası olmuştu. Çar İkinci Alexander'ın 1881'de anarşistlerin suikastı ile öldürülmesinden sonra İçişler bakanlığı Yahudi yerleşim haklarını sınırlayan birçok yasa ilan etti.²²

Almanyadaysa, I.Dünya Savaşı (1914-1918) yenilgisinden sonra antisemitizm yayılmıştı.²³ 19.yüzyılın son çeyreğinde başlayan ilk antisemitizm evresinde klasik anti-Musevilik aksine, genellikle bütün Hıristiyan devletler ve bazı İslam ülkeleri dahi ırkçı bir tavıra yöneldi.²⁴ 1940 yılında bir Nazi “bilim adamı”: “Yahudi düşmanlığı hakkında şunu ifade etmiştir: “İrkin Nasyonal Sosyalizmin (Nazizm'in) dünya görüşü içindeki üstün ve ağır basan önemi, çağımızın Yahudi aleyhtarı akımına hem biçim, hem de hedef kazandırmıştır. İrk ve kan, Nasyonal Sosyalist akımın antisemitizmini yönlendiren değer saptama öğeleridir.”²⁵

¹⁴ a.g.e.s,15.

¹⁵ a.g.e. s.38.

¹⁶ Gérard Rabinovitch, *Questions sur la Shoah, Les Essentiels* Milan, Paris 2000, s.14.

¹⁷ Theodor Herzl, *Yahudi Devleti*, çev. Sedat Demir, Ataç Yayınları, İstanbul 2014, s.61.

¹⁸ Samuel Chiles-Meilhae, s.9.

¹⁹ İsrail Shahak, *Yahudi Tarihi Yahudi Dini*, çev. Ahmet Emin Dağ, Anka Yayınları, 1.bs, İstanbul 2002, s.120.

²⁰ Gérard Rabinovitch, s.15.

²¹ Pierre Pierrard, *L'Antisémitisme hier et aujourd'hui*, Institut de Recherches sur les civilisations de l'occident moderne – Université de Paris-Sorbonne, Colloque, Paris 1983, s.47.

²² Dan Cohn-Sherbock, Lavinia Cohn-Sherbock, s.137.

²³ Annette Wieviorka, s.57.

²⁴ İsrail Shahak, s.121.

²⁵ Klaus J. Herrmann, “Siyasal Siyonizm ve Anti-Semitizm Üstüne Tarihsel Perspektifler”, *Siyonizm ve İrkçılık*, N.511, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1982,s.229.

Antisemitizm ve Avrupa Basının Etkisi

1870’ten sonra Avrupada modernleşme, ekonomik bunalım ve Yahudi göçü nedeniyle antisemitizm hareketlerinin ortaya çıktığını yukarda göstermiştik. Bu bağlamda Batı Avrupadaki Yahudilerin hakkındaki eski bazı tavırlar yeniden yükselmeye başladı.²⁶ Çünkü bu eğilimi ortaya çıkaran ve geliştirenlerin algılarına göre, Yahudiler “Sami” kökenden gelen ve Hristiyan dini benimsemeyen “Aryan” milletler içinde yabancı bir unsurdu.²⁷

Böylece, antisemitizm ideolojisi artık dine dayanmamaktadır. Bu yeni ırkçılığın sahte bilimsel temeli giderek geliştirildi.²⁸ Profesör Eugen Dühring’in Yahudi ırkıyla ilgili şunlar yazmaktaydı: “Yahudi ırkı özelliklerini diğer insan soylarıyla en belirgin çelişki içinde oluşturdu. Yahudi ırkının özelliklerinin halklara aşılması, onların karakteri için en büyük tehlikedir. Fakat Yahudi ırkının hor görülmesini ve hiçe sayılmasını esas gerekçelendiren ve motive eden neden, onların yüksek düşünsel yeteneklerle ilgili mutlak madunluğudur.”²⁹

Antisemitist görüşlerin basında yansımaları ise ilk kez 1870’lerde Alman gazeteci Wilhelm Marr tarafından ortaya konuldu. Marr, Yahudi düşmanlığını dini bir anayasal temele dayandırıyor. Yahudileri, İsa’yı öldürmekle ve gelecekte İsa Mesih aracılığıyla kurtuluş olacağına reddetmekle suçluyordu.³⁰ Nitekim, 1870’lerde ve 1880’lerde Avusturyada iki Katolik Rahip olan Joseph Deckert ve August Rohling yazılarıyla İsa’nın ritüel cinayet suçlamalarına destek vermişlerdi. Romadaki Cizvitler tarafından yayınlanan Başpiskopos’un yarı resmi dergisi “La Civiltà Catolica” da 1880’lerde defalarca Musevilere saldırmıştı.

1880’li ve 1890’lı yıllarda Fransa’da Edouard Drumont tarafından yayınlanan “La France Juive” adlı dergide Yahudiler tekrar tekrar saldırıya uğradı. 1867 ve 1914 yılları arasında Almanya ve Avusturya İmparatorluklarında ise 12 ayınle ilgili cinayet davası bulunuyordu.³¹ Bu dönemde Fransa’da Vacher de La Pougé’in (1890) ve Soury’nin (1902) ile Almanya’da Houston Stewart Chamberlain’in (1899) ırkçı teorileri, ırkçılık algılamalarının daha genişlemesi ve yasal hale gelmesine yolaçtı.³²

Aynı zamanda, 1911 ve 1913 yılları arasında Rusya’daki “The Beilis Car” adlı kitapçık ve özellikle 19.yüzyılın sonunda ortaya çıkan “The Protocols of the Elders of Zion” * adlı kitab bütün Avrupada etkili olmuştur.³³ Rusya’da 1881’den sonra, ayınle ilgili cinayet suçlaması “Kichinev” risalesi (1903) ile Judeo-Masonik” dünya egemenliğine yönelik “Sages de Sion” protokolleri

²⁶ Jonathan Frankel, *The Fate of The European Jews 1939-1945*, Vol. XIII, Oxford University Press, New York s.23.

²⁷ Klaus J. Herrmann, s.228.

²⁸ Otto Heller, *Yahudiliğin Çöküşü*, çev. Süheyla-Saliha N.Kaya, İnter Yayınları, 1.bs, Ankara 1992, s.113.

²⁹ a.g.e, s.11.

³⁰ Dan Cohn-Sherbock, Lavinia Cohn-Sherbock, s.134.

³¹ Jonathan Frankel, s.23.

³² Gérard Rabinovitch, s.15.

³³ Jonathan Frankel, s.23.

*Bu eseri,Türkiye’de ilk yayımlayan Cevat Rifat Atilhan’ın “Milli İnkılap”dergisinde, Celil Bozkurt, Yahudilik ve Masonluğa Karşı Cevat Rifat Atilhan, Doğu Kütüphanesi, 1.bs, İstanbul 2012, s.242.

(1950), gelişmekte olan “Rus devrimci hareketinin bu oluşuma yönelik planlarının uyumlanması şeklinde yazılmıştır.³⁴

19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başında Alman anti-Semitizmi'nin köklerinde ‘Pan-Germenler’in’ etkisi vardı: Bunlardan Fichte, Alman halkı (iyiliği) yabancı ise (kötülüğü) temsili, Nietzsche, (gelecekteki insanüstü bir toplumun hayalini kurma) etkileri, Moeller Van der Broeck, (Batılı doktrinleri küçümseyen Prusya yaşam tarzı lehine) etkileri, ve özellikle Rosenberg’in (yirminci yüzyılın efsanesinde ırkın üstünlüğü ve Yahudilerin suçlanması) ve Gottfried Feder’in (yıkıcı Yahudi kapitalizmi ve yaratıcı verimli Alman kapitalizmi ile karşılaştırılması) görüşlerinin etkisi olmuştur.³⁵

Eski klasiklerden Arthur de Gobineau için ırk, milli anlaşmazlık ve Alman erdemleri açısından önemli bir unsurdur. Onun denemesi Kuzeyle-aryan ırkının egemenliği ve bu ırkın Aryan olmayan halklar tarafından boğulacağı konusundaki kötümser düşüncesini yansıtmaktadır. Irklar arasındaki ilkel mücadelenin ve gelecek nesillerin yetiştirilmesi için Aryanların hakim olduğu bu güçlü düzen ideolojisinin yüzyılın başında Almanya’da büyük bir yandaş kitlesi vardı: Hepsisi de sosyal Darvinci olan Ernst Karause, Otto Ammon, Ludwig Wilser ve Ludwig Woltmann’ın belli başlı eserlerinin neredeyse tamamı 1890’lı ile 1910 arasında yayılmıştır.

Alman meşhür zoolog Ernst Haeckel devamlı olarak ırkların karışmasına karşı uyarılar yapmaktaydı. Aynı dönemde Almanya’da sosyal Darvinciliğin ırkçı tarafını teşvik etmek için 1906’da Monist Birliği kurulmuştu. Monist Birliği de “Das freie Wort” gazetesi ve “Woltmann’ın Politisch-Anthropologische” dergisi ile bu çalışmalara katkıda bulundu. Yayınlarında ırkçılığın fiziksel antropoloji ve zooloji bağlamındaki bilimsel tarifleri ile Almanya ve Avusturya’daki halkların milliyetçi düşünce taşıdıkları önyargısını işlemektedirler.³⁶

Buna ek olarak, 1907 ile 1913 Avrupa’sı emperyalizm, ırkçılık ve antisemitizmin doktrinlerine dalmıştır. Avusturya-Macaristan’ın denizaşırı kolonileri olmamakla beraber önemli bir Yahudi azınlığı vardı. Viyana’da antisemitik hareket taraftarları, Yahudileri suçlu olarak nitelendiren kitaplar yayınlıyorlardı. Bu kitaplarda Yahudilerin yıkıcı davranışların bahisle ayrı bir ırk olduklarını, bu tavırlarını değiştiremedikleri ve değişmeyecekleri yönünde suçlanmaktaydı. Bu dönemde Hitler Viyana’da yaşarken, kendini hep bu düşünceler ile beslemişti.³⁷ Aynı zamanda, Hitler, 19. ve 20.yüzyılın bu yazarların çoğunun yazdığını okuduğu gibi “Volkstrum” * ile ilgili kitapları da okumaktaydı. Ayrıca, İskandinavların Latin ve Slavlara üstünlüğü üzerine de kitaplar okudu.³⁸

Hitler’den sonra Avrupa’da çok yaygın olan Antisemit kitabı “Siyon Önderlerinin Protokolleri” ya da “Protokoller” genellikle bütün antisemit çalışmalarda “kaynak” niteliği taşımaktadır.

³⁴ Gérard Rabinovitch, s.15.

³⁵ Marcel Ruby, s.18.

³⁶ Goodrick-Clarke, Nicholas, *Nazizmin Gizli Kökenleri*, çev. Ali Cevat Akkoyunlu, Kırmızı Kedi Yayınevi, 1.bs, İstanbul 2012,s.29-30.

³⁷ Raul Hilberg, *Exécuteurs, Victimes, Témoins*, çev. Marie – France de Paloméra, Gallimard’ Paris 1994,s.20.

³⁸ Marcel Ruby, s.18.

*”Volk”, Aryan halkı, insanlığın tüm potansiyelleri ve vaatlerinin taşıyıcısı olarak temsil etmektedir.

Protokoller, Yahudi bilginlerini verdikleri talimatlara göre Yahudilerin “Dünya Hakimiyeti”ni gerçekleştirmesi planlarını anlatan “el kitabı” olarak kullandığı iddia edilmektedir.³⁹

ANTİSEMİTİZM TÜRKİYE’DE ETKİSİ

Türkiye’de Protokoller kitabı 1934’te Cevat Rifat Atilhan’ın* ilk olarak “İnkılap” dergisi tarafından ve daha sonra da “Milli İnkılap” adıyla basılan bu dergide yazı dizisi şeklinde yayınlandı. Protokoller’in ilk dizisini hazırlayan İsveçli W.Creutz aşırı sağcı bir radikal yazardı, “İnkılap”ta çevrisi yapılan dizi, “Nationen” adlı Nazi tarafları bir İsveç gazetesinden iktibas ederek Türkçeye aktarılmıştır.⁴⁰

Cumhuriyet Hükümeti, Avrupadaki gelişmeleri anti-semitizm görüşlerin etkilenmekte olduğu bu dönemde Avrupadaki bu manada ırkçılıkla ilgilenmemekteydi. Fakat İrkçı düşünce eğilimi taşıyan bazı şahısların başında gelen Cevat Rifat Atilhan’dı. Mücahit Düzgün’ün iddiasına göre Turancı olan Cevat Rifat Atilhan “Anadolu” adlı gazetesinde ve “Milli İnkılâp” dergisinde anti-semitizmi yaymaya çalışmıştı. Derginin başlığının altında yer alan “Taşkın milliyetçi, siyasi mecmua” ifadesinin yanında, derginin içindeki sayfalarda da Yahudi aleyhtarı yazılar yer bulmuştu. Ayrıca, sayfalarının önemli kısımlarını antisemit ifadeler, sloganlar ve özellikle de Almanya’nın anti-semit dergisi “Der Stuermer”inde basılan karikatürler oluşturmaktaydı.⁴¹

Bu bağlamda, Rifat N.Bali’ye göre Türkçülüğün içinde rastlanan antisemitizmde ırkçı olgu çok kuvvetli idi. Nazistlerden esinlenenler, soy, kan temizliği gibi antisemit propagandaya ait kavramlar kullanmaktaydılar. Türkçülük hareketinin döneminin başvekili Şükrü Saracoğlu gibi güçlü taraftarları vardı. İkinci Dünya Savaşı sırasında Türkçü ve Nazi eğilimlerin egemen olduğu bir çevrede antisemitizm gelişti ve yaygınlaştı. Yine Bali’nin iddiasına göre, Türkçülük hareketinde var olan Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan, Nihal Atsız’ın kardeşi Nejdet Sancar ve daha başka yazarlar da antisemitizm akımında yer almaktadır.⁴²

Nitekim, İkinci Savaşın ortamında Turancılığı öven yazılarında, komünistlere karşı muhalefet ve Türkiye’nin Almanyanın tarafında savaşa girmesi gerektiği gibi konuları vurgulamışlardı. Saraçoğlu 5 Ağustos 1942 tarihinde Türkçülük hakkında şunları söylüyordu:

“Arkadaşlar, biz Türk’üz, Türkçüyüz ve daima Türkçü kalacağız. Bizim için Türkçülük, bir kan meselesi olduğu kadar ve lâakal (en aşağı) o kadar bir vicdan ve kültür meselesidir. Biz azalan ve azaltan Türkçü değil, çoğalan ve çoğaltan Türkçüyüz ve her vakit bu istikamette çalışacağız.”⁴³

³⁹ Rifat N. Bali, *Musa’nın Evlatları Cumhuriyet’in Yurttaşları*, İletişim Yayınları, 5.bs, İstanbul 2014, s.316.

⁴⁰ a.g.e, s.322.

*daha geniş bilgi için bkz., Bozkurt, Celil, *Yahudilik ve Masonluğa Karşı Cevat Rifat Atilhan, Doğu Kütüphanesi*, 1.bs, İstanbul 2012.

⁴¹ Mücahit Düzgün, “Cumhuriyetin ilanından İsrail’in Kuruluşuna Kadar Türkiye’deki Yahudiler”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, C III, Sayı 9-10, (1999-2000)*, İzmir 2000, s.73-74.

⁴² Rifat N. Bali, *Musa’nın Evlatları Cumhuriyet’in Yurttaşları*, s.322-323.

⁴³ Gürbüz Arslan, *Şükrü Saraçoğlu’nun Hayatı ve Siyasi Faaliyetleri (1886-1953)*, Atatürk Araştırma Merkezi, 1.bs, Ankara 2017, s.255-256.

Saraçoğlu bu ifadelerde “azalan ve azaltan” olmadıklarını vurgulurken Türkiye’deki insanları ayrıma ve dışlamaya tabi tutmadıklarının altını çiziyordu. Yine, 1943’de Orhan Seyfi Orhon, Çınaraltı adlı dergisinde, “Türklerin ne ırkçı ne Yahudi düşmanı ve ne de emperyalist” olmadıklarını ifade etmekteydi. Ayrıca, 5 Haziran 1943’te Turancılığın varlığı hakkında TBMM’de yaptığı konuşmasında Türkiye’de Turancı bir eğilimin olmadığını dile getirmiştir.

1940’lı yıllarda ortaya çıkan Türkçülüğün, Alman Nasyonal Sosyalist Hareketi’nin ırkçılık anlayışından esinlendiğini söyleyen Bali, bu hareketi saf kan, soy ve ırk ilkelerine dayandırmakta, Türk ırkına ait olan bütün milletlerin bir araya gelmesi gerektiğini savunan bir görüş olduğunu ileri sürmektedir.⁴⁴ Ona göre Milliyetçiler de İslamcılarla aynı ilham kaynaklarından yararlandılar. İslamcıların düşünce dünyasında gerçekleşen Yahudi efsanesi aynı şekilde ve aynı sebeplerden dolayı onların düşünce dünyasında da yer almıştır.⁴⁵

Yine Bali’ye göre, Yahudi karşıtı ilk hareket Ebuuzziya Tevfik’in “Tasvir-i Efkar” gazetesi tarafından başlatıldı. Ebuuzziya Tevfik’in, Türkiye’nin ilk profesyonel antisemiti olduğu söylenebilir. Bu gazete İzmir Hahambaşı Ribî Moşe ile yaptığı bir görüşme sonrasında özellikle bazı yerel mizahi gazeteler Yahudilere saldırmaya başladı. Mülakat metninde alaylı ifadeler ve önyargılar vardı. Hükümetin bu yoğun antisemit içeren yayınlara karşı tutumunu belirsizdi, birkaç istisna hariç, anti-semitist yayıncıları engellemek için hiçbir şekilde kanunen tedbirler almadı. Bununla birlikte, Hükümet, Cumhuriyetin temel ilkelerini tehdit ettiğini gördüğü andan itibaren Büyük Cihad, Volkan, Hür Adam ve Büyük Doğu dergilerini kapattı ve yazı-işleri müdürleri tutuklandı. Bununla birlikte, Demokrat Parti’nin yarı resmi yayını olan Zafer, anti-semitizmi yayınlara karşı duran tek gazeteydi.⁴⁶

Bu çerçevede Türkiye’deki bazı gazetelerin ‘Millî İnkılap’taki açık antisemitizme itiraz ettikleri görülmektedir. İlimli solcu (aslında komünist) Vala Nurettin, Ankara’nın “Haber” gazetesinde Cevat Rifat’a karşı yazılar yazarak, Türkiye’de bir Nazi akımı yaratılabileceği nedeniyle “Millî İnkılap”ın kapatılmasını talep etmiştir. Ayrıca, Mehmet Asım, 20 Mayıs 1934 tarihli Vakıf gazetesinde “Türkiye’de Antisemitizm var mıdır?” başlıklı bir yazı ile anti-semitizme karşı çıktı. Bir başka Pan-Türkist Nihal Atsız, “Orhun” adlı dergisinde Alman Nazi etkilerine karşı bir uyarı yazdı.

Turancılık ve Türkiye’yi savaşa sürükleme suçlamasına karşılık Atsız şunları söylemekteydi: “İkinci Cihan Savaşında Türkiye’yi Hitler’in yanında savaşa sokmak masalından çok bahs olunmuş, fakat ortaya hiçbir delil konamamıştır. Bu Turancılar kimlerdi? Adları söylenmemiştir. İkinci Cihan Savaşı sırasında, 1944-1945’te ırkçılık-Turancılık davası görüldü. Sanıkları arasında benim de bulunduğum bu tarihi davada Alparslan Türkeş, Necdet Sancar, İsmet Tümtürk, Sait Bilgiç, Sofuoğlu Zeki, Hikmet Tanyu, Muzaffer Eriş, Nurullah Barıman, Prof.Zeki Velidi Togan, Dr. Fethi Tevetoğlu, Dr. Hassan Ferit Cansever gibi tanınmış kimseler de vardı. Fakat sonunda herkes beraat

⁴⁴ a.g.e, s.312.

⁴⁵ a.g.e, s.315-316.

⁴⁶ Rifat N. Bali, *Devleti’n Örnek Yurttaşları 1950-2003*, Kitabevi, İstanbul 2009, s.35.

Bu tespite göre, Rifat N.Bali tarafından antisemitist olduğu iddia edilen, Nihal Atsız’ın bu tavrı onun iddialarına ters düşmektedir.

etmişti. Zaten işgal ettikleri mevkiler dolayısıyla (profesör, doktor, lise öğretmeni, subay, memur, öğrenci) bunların Türkiye’yi bir savaşa, sürüklemesine de imkan yoktu.” (25 haziran 1966, Ötügen 30 sayı)⁴⁷

Aynı yıllarda Nazi zulümden kaçan yüzlerce Yahudi Edirne’den ülkeye giriş yapmıştır. Edirne’de onlara karşı münferid saldırı yapıldı. Bunun üzerine Türkiye’nin esas politikalarının temsil eden İsmet İnönü, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde antisemitizmi reddederek bütün Yahudilerin haklarını savundu. İsmet İnönü’nün tutumu ve yaptığı etkin konuşmasından sonra, birçok antisemit siyasi grup ve gazete yasaklandı ve takip eden zamanda, Milli İnkılâp dergisi de Hükümet tarafından kapatıldı.⁴⁸

Yukarda bahis geçen “Protokollerin* yayınlanmaya başlandığında (1934) nazizmin Türkiye’de etkisi çok silik kalmıştır. Ancak, Protokollerin 1971 ve 1980 yılları arasında çok daha fazla etkisi olmuştur. Bu dönemde Türkiye’de sağ ve sol radikal hareketler egemendi ve “Protokoller” eseri defalarca yayınlandı. 1993’te yayınlanan “Yehova’nın Oğulları ve Masonlar” anti-semitizm kitabı, 900 sayfalık bir ansiklopedidir. Bu çalışma Yahudiliği her yönleriyle kötülemektedir. Aynı yıllarda diğer antisemitist gazeteler arasında basılan ve bedava dağıtılan “Son Mesaj” ve “Rönesans”ta da bir antisemitizm akımının varlığı görünmekteydi⁴⁹

Günümüz Türkiyesin de ırkçılık ve anti-Semitizm düşüncesi büyük oranda özellikle Yahudilerin, “kapitalist” “ABD ve emperyalist güçlerin işbirlikçisi, komisyoncusu ve/veya uzantısı” gibi klişelerle tarif edilmeleri biçimde kendini gösterdi.⁵⁰

“Faşistlere karşı Yahudi Direnişi, Varşova Gettosu Savaşıyor” adlı kitabın önsözünde “İşçiler ve Toplum” ve “Sosyalist İşçi” dergileri yazarı Yusuf Besalel’in tespitine göre “Türkiye Yahudileri hayatlarında kendilerine hissettirilen ‘yabancılık’ hissinden bir türlü kurtulamazlar.”⁵¹ J.Shaw’a göre, 19.yüzyılda ve 20.yüzyılın başlarında Osmanlı İmparatorluğu’nda olduğu gibi, Türkiye’de de 1930’larda anti-semitizm tutumu ve faaliyetlerde bulunanlar Türk Müslümanları değil, Hıristiyanlar idi.⁵²

Türkiye’de aşırı sağ hareketler haricinde Yahudilere yönelik ki: bunlar Siyonistlerdir, herhangi bir kurumsal faaliyet yoktur ve etkin Yahudi düşmanlığı da yoktur. Fakat diğer azınlıklar gibi, Yahudiler de Türkiye’de rahatsızlık çekiyor. Bu rahatsızlığın nedeni açıklamak kolay değil. Türkiye’de esas korkuncu liberal kamuoyunun ve sol kesimlerin itkçılığıdır. Bu zümrede,

⁴⁷ Nihal Atsız, “Turancıyız, Ne Olacak”, *Turancılık, Milli Değerler ve Gençlik*, Yeditepe, 10.bs, İstanbul 2017, s.25-26.

⁴⁸ Rifat N. Bali, *Devlet’in Örnek Yurttaşları 1950-2003*, s.37.

⁴⁹ Yusuf Besalel, *Osmanlı ve Türk Yahudileri*, Gözlem, 1.bs, İstanbul 1999, s.216-217.

*Türkiye’de 1943’te Ankara’da yayınlanan Protokoller’in çevresi “Yahudi Tarihi ve Siyon Önder’lerinin Protokolleri” adıyla ilk Tümgeneral Sami Sabit Karaman tarafından olmuştur. Daha sonra protokol metinleri 1995 başlayan 45kere basılmıştır. Celil Bozkurt, *Yahudilik ve Masonluğa Karşı Cevat Rifat Atilhan*, Doğu Kütüphanesi, 1.bs, İstanbul 2012, s.243.

⁵⁰ Rifat N. Bali, *Musa’nın Evlatları Cumhuriyet’in Yurttaşları*,s.305-306.

⁵¹ Yusuf Besalel, s.217.

⁵² Stanford J.Shaw, *Osmanlı İmparatorluğu’nda ve Türkiye Cumhuriyeti’nde Yahudiler*, çev.Meriç Sobutay, Kapı Yayınları, 1 bs, İstanbul 2008, s.410.

kendilerini liberal ve entelektüel olarak gören Toktamış Ateş gibi bazı Kemalistler, “Cumhuriyet” gazetesi, İşçi Partisi ve Aydınlık gazetesi gibi Sosyalistlerle, ülkenin sol-liberal alanında bulunan isimlerin İrkçılığı yer almaktadır.⁵³

SONUÇ

Avrupadaki antisemitizmin 19 yüzyıldan başlayan Yahudi düşmanlığı üzerine var olan yazılar giderek artmıştı. Özellikle Nazizm tarafından ifade edilen ırkçı antisemitizmin kavramı, Avrupada Nazi taraftarlarını da birbirine bağlamakta, bilhassa I.I Dünya Savaşı sırasında Alman “Aryan” ırkını diğer insanların ırklarına göre üstün olduğu ve Yahudilerin daha hor görülmesi gereken bir ırk oldukları düşünölmekteydi.

Aslında II Dünya Savaşı öncesi dönemde (1933’te Adolf Hitler’in Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi kurulmasıyla) Nazi rejiminden kaçan Yahudiler diğer ölkeler gibi Türkiye’ye de gelmeye başlamışlardı. Avrupadaki yayınların etkisiyle artan antisemitizm ve Nazi propaganda etkisi Türkiye’de büyük bir rol oynamamaktaydı. Bununla birlikte Türkiye’de 1934’de Yahudilerin yaşadığı münferit Trakya olayları gibi (1934’te) geçici bir devre olmuştur.

EK 1: 1920’lerde Türk Yahudileri Paris’teki “Le Bosphore” (Boğaziçi) Oteline Yerleşmesi

Kaynak: Anne Benveniste, *Le Bosphore A la Roquette (1914-1940)*, L'Harmattan, Paris 1989.

⁵³ Yakup Başak, “Türkiye’de Yahudiler, İrkçılık, ve Sosyalistler”, *Birikim*, Sayı 71-71-72, (Mart-Nisan 1995), Birikim yayınları, 2.bs, İstanbul 1995, s.154.

EK 2: Fransa'daki Yahudi aleyhtarı Antisemitizmin Çizgi Romanı

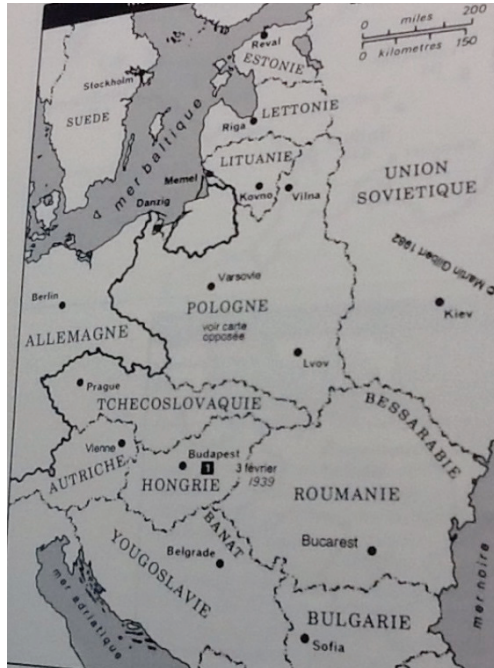
Kaynak: Gérard Silvain, Le Dossier Juif, S.E.SNRA, Paris 1979.

EK 3: Antisemitizm Olayları 1918-1932

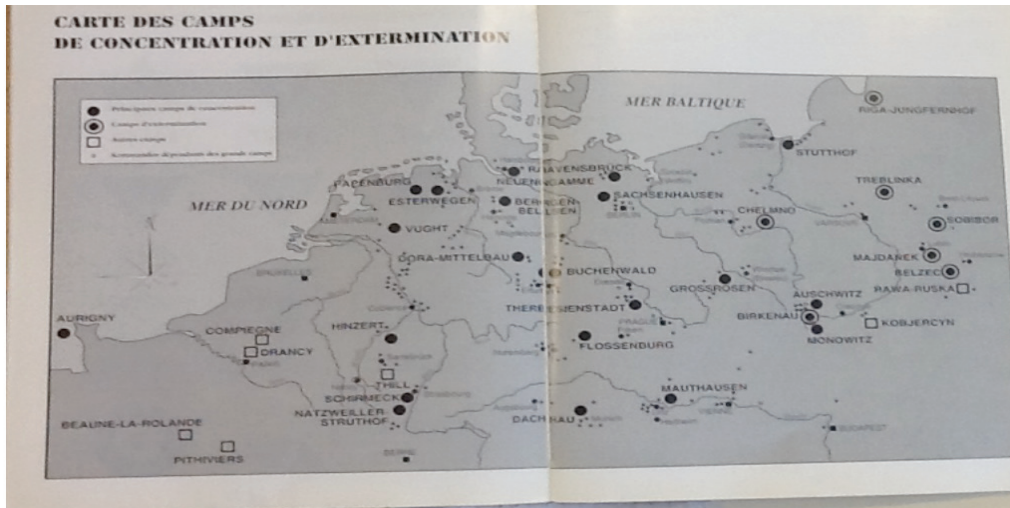
Kaynak: Martin Gilbert, Atlas de la Shoah, éditions de l'Aube, Paris 1988.

EK 4: Antisemitik Hareketi 1935-1939

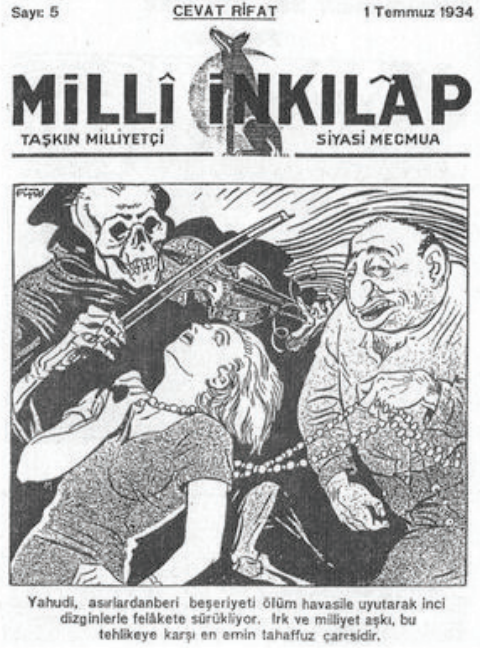
Kaynak: Martin Gilbert, Atlas de la Shoa, éditions de l'Aube, Paris 1988.

EK 5: Toplama ve İmha Kampları Haritası

Kaynak: La Déportation, Ramsay, Paris 1967.

EK 6: Cevat Rifat Atilhan Milli İnkılap Dergisi 1934.

Kaynak: Milli İnkılap and Thrace Incidents of 1934 www.tandfonline.com/doi/full/10.../14725.886.2014.91873...

Kaynaklar

- Arslan, Gürbüz, Şükrü Saraçoğlu'nun Hayatı ve Siyasi Faaliyetleri (1886-1953), Atatürk Araştırma Merkezi, 1.bs, Ankara 2017.
- Atsız, Nihal, Turancılık, Milli Değerler ve Gençlik, Yeditepe, 10.bs, İstanbul 2017.
- Bali, Rifat N., Devleti'n Örnek Yurttaşları 1950-2003, Kitabevi, İstanbul 2009.
- , Musa'nın Evlatları Cumhuriyet'in Yurttaşları, İletişim Yayınları, 5.bs, İstanbul 2014.
- Başak, Yakup, Birikim, Sayı 71-71-72, (Mart-Nisan 1995), Birikim yayınları, 2.bs, İstanbul 1995.
- BesaleL, Yusuf, Osmanlı ve Türk Yahudileri, Gözlem, 1.bs, İstanbul 1999.
- Bozkurt, Celil, Yahudilik ve Masonluğa Karşı Cevat Rifat Atilhan, Doğu Kütüphanesi, 1.bs, İstanbul 2012.
- Chiles-Meilhae, Samuel, Le CIRF, Robert Laffont, Paris 2011.
- Cohen Monique-Lise, Ermosilla Valérie, Les Juifs dans la Résistance, Bibliothèque Municipale, Toulouse 1997.
- Cohn-Sherbock Dan, Cohn-Sherbock Lavinia, Yahudiliğin Kısa Tarihi, çev. Bilal Baş, İz Yayıncılık, İstanbul 2011.

- Düzgün, Mücahit , “Cumhuriyetin ilanından İsrail’in Kuruluşuna Kadar Türkiye’deki Yahudiler”, Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, C III, Sayı 9-10, (1999-2000), İzmir 2000.
- Engin, Vahdettin, Pazarlık, Yeditepe, 1.bs, İstanbul 2010.
- Erbaş, Ali, Fransa’da yaşayan Türkler”, Türkler, C.20, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002.
- Frankel, Jonathan, The Fate of The European Jews 1939-1945, Vol. XIII, Oxford University Press, New York 1997.
- Goodrick-Clarke, Nicholas, Nazizmin Gizli Kökenleri, çev. Ali Cevat Akkoyunlu, Kırmızı Kedi Yayınevi, 1.bs, İstanbul 2012.
- Heller, Otto, Yahudiliğin Çöküşü, çev. Süheyla-Saliha N.Kaya, İnter Yayınları, 1.bs, Ankara 1992.
- Herrmann, Klaus J., “Siyasal Siyonizm ve Anti-Semitizm Üstüne Tarihsel Perspektifler”, Siyonizm ve Irkçılık, N.511, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1982.
- Herzl, Theodor, Yahudi Devleti, çev. Sedat Demir, Ataç Yayınları, İstanbul 2014.
- Hilberg, Raul, Exécuteurs, Victimes, Témoins, çev. Marie – France de Paloméra, Gallimard’ Paris 1994.
- J.Shaw Stanford, Osmanlı İmparatorluğ’unda ve Türkiye Cumhuriyeti’nde Yahudiler, çev.Meriç Sobutay, Kapı Yayınları, 1 bs, İstanbul 2008.
- Lapide, P.E., Rome et les Juifs, çev. Françoise Winock, Seuil, Paris 1967.
- Leleu J., Passera L., Quellien F., La France Pendant la Seconde Guerre Mondiale, Fayard, Paris 2010.
- Pierrard, Pierre, L’Antisémitisme hier et aujourd’hui, Institut de Recherches sur les civilisations de l’occident moderne – Université de Paris-Sorbonne, Colloque, Paris 1983.
- R.Marrus Michaël, O.Paxton Robert, Vichy et les Juifs, Calman-Lévy, Paris 1981.
- Rabinovitch, Gérard, Questions sur la Shoa, Les Essentiels Milan, Paris 2000.
- Roze, Anne, La France Arc-En-Ciel, Éditions Julliard, Paris 1995.
- Ruby, Marcel, Le livre de la Déportation, Robert Laffont, Paris 1995.
- Shahak, İsrail, Yahudi Tarihi Yahudi Dini, çev. Ahmet Emin Dağ, Anka Yayınları, 1.bs, İstanbul 2002.
- Wieviorka, Annette, Auschwitz expliqué à ma fille, Seuil, Paris 1999.